

Tetanusprofylaxe

Het stukje over de tetanusprofylaxe is fijn leesbaar en beknopt opgeschreven (H&W 2005;48:23). Prima. Maar: HIV-geïnfecteerden beschouwen als niet-gevaccineerden? Wordt hier niet bedoeld: HIV-geïnfecteerden met een lage weerstand, gemeten aan de CD₄-cellen? Graag uw antwoord.

Chris Rietmeijer

Antwoord

Het advies over HIV-geïnfecteerden mist inderdaad enige nuance. In het Gezondheidsraadrapport is het aldus verwoord: 'HIV-geïnfecteerden met een slechte immuunrespons'. Hoe een slechte immuunrespons precies vastgesteld

moet worden is daarbij niet vermeld. Het lijkt in het geval van een HIV-geïnfecteerde verstandig om bij twijfel hierover de actieve weg te volgen en over te gaan tot maximale bescherming.

Froukje Boukes, Tjerk Wiersma, Lex Goudswaard

Manuele therapie bij coxartrose

Met genoegen nam ik notitie van het journaalstukje in H&W (2005;48:3) over mijn onderzoek aangaande manuele therapie bij coxartrose. Helaas staat er een aantal onjuistheden in het stukje. Er staat dat de patiënten slechts door twee therapeuten zijn behandeld en dat dit het

verschil in effect tussen de twee methoden zou kunnen verklaren. Dit is onjuist. Het ging in totaal om zes therapeuten. Daarnaast werden alle metingen verricht door een onderzoeker die niet bij de behandelingen betrokken was.

Hugo Hoeksma

Antwoord

Er deden drie manueel therapeuten en drie fysiotherapeuten mee als behandelers. In het journaalstukje vermeldde ik ten onrechte dat het twee manueel therapeuten waren. Ook bij drie therapeuten blijft echter de generalisatie naar de therapeut bij de huisarts om de hoek mogelijk een probleem.

Joost Zaat

Cochrane-reviews

Soja voor de preventie van allergie en voedselintolerantie bij zuigelingen

Osborn D, Sinn J. Soy formula for the prevention of allergy and food intolerance in infants. In: *The Cochrane Library*, Issue 3, 2004. Chichester: Wiley.

Achtergrond De IgE-gemedieerde aandoeningen van het atopisch syndroom – astma, hooikoorts, constitutioneel eczeem en voedselallergie – komen veel voor. De belangrijkste uiting van voedselallergie is koemelkallergie. Daarvan is de prevalentie 1,8%. Soja-allergie komt veel minder vaak voor: 0,5%. Borstvoeding beschermt tegen voedselallergie. De (vele) kinderen die niet uitsluitend borstvoeding krijgen, worden blootgesteld aan allergenen zoals koemelk en lopen dus het risico op een allergie voor koemelk. Uitgaande van de veronderstelling dat soja minder allergeen is dan koemelk, is het mogelijk dat voeden met van soja afgeleide producten op zuigelingenleeftijd beschermt tegen het ontstaan van atopische aandoeningen.

Doel Het bepalen van de rol van soja bij het voorkomen van allergie en voedselintolerantie bij zuigelingen.

tolerantie bij zuigelingen. Het gaat daarbij niet om de behandeling van zuigelingen met vastgestelde allergie.

Zoekstrategie en uitkomstmaten Met de standaardzoekstrategie van de Cochrane Neonatal Review Group werd zonder taalrestrictie in het Cochrane Controlled Trials Register, Medline, Embase en Cinahl gezocht naar (quasi-)gerandomiseerde onderzoeken waarin op soja gebaseerde voeding werd vergeleken met borstvoeding, op koemelk gebaseerde voeding of hypoallergene voeding. Trials met minder dan 80% follow-up werden uitgesloten van de review. De belangrijkste uitkomstmaten waren: uitingen van het atopisch syndroom (astma, allergische rhinitis, constitutioneel eczeem en voedselallergie) en voedselintolerantie.

Resultaten Vijf onderzoeken met in totaal 1215 kinderen voldeden aan de insluitingscriteria. Alle 1215 kinderen hadden een verhoogd risico op atopie op basis van een positieve eerstegraads gezinsanamnese. De kinderen werden 1,5 tot 10 jaar gevolgd. Alle onderzoeken vergeleken op soja gebaseerde voeding met op koemelk gebaseerde voeding. Bij 2 onderzoeken was bovendien sprake van

een groep zuigelingen die hypoallergene voeding kregen. Uit de meta-analyse van de 3 onderzoeken van goede kwaliteit bleek dat er voor geen enkele uitkomst enig gunstig effect was. Dit gold voor de vergelijking koemelk versus soja. In vergelijking met hypo-allergene voeding hebben zuigelingen die soja gebruiken een grotere kans op atopie, met name op eczeem en voedselallergie. Een onderzoek van slechte kwaliteit (onduidelijke *allocation concealment*, 19,5% uitvallers) rapporteerde voor sojagebruikers wel een verminderde kans op een aantal atopische aandoeningen.

Conclusie Op soja gebaseerde zuigelingenvoeding heeft geen plaats in de preventie van atopie of voedselintolerantie bij zuigelingen met verhoogd risico op atopie of voedselintolerantie.

Commentaar

De conclusies van deze systematische review kunnen zonder probleem worden overgenomen: soja is niet beter dan koemelk en slechter dan hypoallergene voeding. Er is dus geen plaats voor soja bij de preventie van atopische aandoeningen. Dit is aangetoond voor zuigelingen